

## MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

### Tételcímek az emelt szintű szóbeli érettségi vizsgára (2019)

A tételekhez kapcsolódó feladatok nem nyilvánosak. A magyar nyelv tételekhez és az irodalom tételekhez is egy-egy feladat tartozik. A feladatokhoz felvezető idézet, bázisszöveg kapcsolódik; a vizsgázónak erre reflektálva, a feladatban megjelölt módon kell kifejtene gondolatait.

### IRODALOM

#### MŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL I. Kötelező szerzők

1. Petőfi Sándor költészetfelfogásának változatai *A természet vadvirágától Az apostolig* (1844-1848)
2. Az elégikus hangütés változatai az 1850-es évek Arany lírájában
3. Az istenes versek képalkotásának sajátosságai Ady Endre *Az Illés szekeren* című kötetének *A Sion hegy alatt* ciklusa alapján
4. Filozófiai kérdések, műfaji, nyelvi sokszínűség Babits Mihály *Levelek Irisz koszorújából* című kötetében
5. Az elbeszélői látásmód és hangnem Kosztolányi Dezső *Pacsirta* című regényében
6. Az egyéni és a közösségi számvetés szemléleti és poétikai sajátosságai József Attila kései költeményeiben (1935-37)

#### MŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL II. Választható szerzők

7. A szerelmi érzés sokszínűsége és a műfajváltozatok Balassi Bálint megkomponált versgyűjteményében
8. Vörösmarty Mihály lírájának jellegzetes témái, problémafelvetései és poétikai megoldásai a *Szózat*tól *Az emberek* című költeményéig (1836-1846)
9. Ciklusszerkezet, tematika, narrációs és kompozíciós megoldások Mikszáth Kálmán *A jó palócok* című novelláskötetében
10. Út a belső szabadsághoz: az elbeszélés mód sajátosságai Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényében
11. A megidézés változatai és a költői szerep Weöres Sándor *Psyché. Egy hajdani költőnő írásai* című alkotásában
12. Intelmek és más műfajváltozatok Esterházy Péter *Pápai vizeken ne kalózkodj!* című művének három novellaciklusában

#### MŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL III. Kortárs szerzők

13. Egyéni és történeti emlékezet Borbély Szilárd *Nincstelenek* című regényében

#### MŰVEK A VILÁGIRODALOMBÓL

14. A *Biblia* néhány jellegzetes műfajának bemutatása
15. A történetmondás és az értelmezés szintjei Mihail Bulgakov *A Mester és Margarita* című regényében
16. A francia premoderne – Baudelaire, Verlaine, Rimbaud – poétikai sajátosságai (szabadon választott művek alapján)

#### SZÍNHÁZ ÉS DRÁMA

17. Szerkesztésmód és létértelmezés – a drámai költemény műfajának meghatározó szerepe Madách Imre *Az ember tragédiája* című művében
18. Az ibseni dramaturgia jellemzői, az analitikus szerkesztésmód érvényesülése Ibsen *Nóra (Babaszoba)* című drámájában

#### AZ IRODALOM HATÁRTERÜLETEI

19. Irodalmi ellenutópia és filmes adaptációja – Ray Bradbury: *Fahrenheit 451* és François Truffaut: *451 Fahrenheit* (1966)  
(A tételcímben szereplő film példányai könyvtárakban és kereskedelmi forgalomban elérhetők [DVD-n, illetve VHS-en].)

#### INTERKULTURÁLIS JELENSÉGEK ÉS A HATÁRON TÚLI IRODALOM

20. Az elbeszélés mód sajátosságai és az Adria toposza Tolnai Ottó *VILÁGÍTÓTORONY ELADÓ Festettvíz-próza* című utazáskönyvében  
(Digitális Irodalmi Akadémia. Petőfi Irodalmi múzeum, Budapest, 2012.

<http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?docId=0000008343&secId=0000846915> )

# MAGYAR NYELV

## KOMMUNIKÁCIÓ

1. A kommunikáció célját és funkcióját kifejező nyelvi eszközök
2. A vizuális és nyelvi jel, a vizuális és nyelvi kommunikáció

## A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE

3. A *Halotti beszéd és könyörgés* felépítése, alaktani, jelentéstani sajátosságai
4. A szókészlet és a mondat szerkesztés jellemzői Mikes Kelemen *Törökországi levelek* című művének két részletében (87. és 112. levél)  
(Mikes Kelemen: *Törökországi levelek* <http://mek.oszk.hu/00800/00880/html/> )
5. A szavak jelentésváltozásának típusai különböző nyelvtörténeti korok szövegeiben

## EMBER ÉS NYELVHASZNÁLAT

6. Korlátozott kódú nyelvek főbb jellemzői néhány gesztusnyelvi, jelnyelvi példával
7. A magyar nyelv területi tagolódása: a palóc és a csángó nyelvjárás jellemzői

## A NYELVI SZINTEK

8. A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai
9. A mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai
10. A szóelemek (morfémák) szerepe a szóalak felépítésében

## A SZÖVEG

11. A szöveg jelentésének összetevői (elsődleges, másodlagos, mögöttes jelentés)
12. Az elbeszélő, a leíró és az érvelő közlésmód
13. A nyomtatott és az elektronikus tömegkommunikáció szövegtípusainak nyelvi jellemzői

## A RETORIKA ALAPJAI

14. A hatásos meggyőzés eszközei a reklámokban
15. Érvtípusok, érvelési hibák
16. Egy jelenkori szónoki beszéd nyelvi-retorikai eszközei és hatása Kertész Imre: *A stockholmi beszéd*. Elhangzott 2002. december 7-én, a Svéd Akadémia ünnepi ülésén.  
([http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?docId=0000000982&secId=0000094683&mode=html#Kertesz\\_Imre-A\\_stockholmi\\_beszed-kertesz00055](http://dia.jadox.pim.hu/jetspeed/displayXhtml?docId=0000000982&secId=0000094683&mode=html#Kertesz_Imre-A_stockholmi_beszed-kertesz00055) )

## STÍLUS ÉS JELENTÉS

17. A szövegstílus hangzásbeli sajátosságai (például: zeneiség, ritmika, különféle hanghatások)
18. A tudományos és a szakmai stílus
19. Az alakzatok stíláriis szerepe: az ismétlés változatai
20. A mondat szerkezet stíláriis változatai: a verbális stílus, a nominális stílus